

Ministry of Infrastructure and the
Environment

LRN Lunchsessie

Duurzame Luchtvaart

12 september 2018

12 September 2018

Inhoud

1. Politieke context
2. Nederlandse inzet
3. Organisatie in het Haagsche
4. Vragen

Inhoud

1. Politieke context

2. Nederlandse inzet

3. Organisatie in het Haagsche

4. Vragen

Duurzame Luchtvaart in regeerakkoord

Algemeen

- Hoog ambitieniveau: liefst internationaal, anders alleen
- Klimaatwet, nieuw Energie- en Klimaatakkoord (EZK)

Luchtvaart

- Bijdragen aan doelstelling klimaatakkoord Parijs
- Luchtvaartnota 2020-2040: slim en duurzaam (2019)
- Luchthaven
 - Duurzaamheid integraal onderdeel afwegingskader
 - Sturen op hinderbeperking ipv vliegbewegingen
- Innovatie: slimmere en schonere vliegtuigen (hybride/electrisch)
- Inzet duurzame biokerosine (korte termijn winst)
- Belasting: Europees -> 2.belasten lawaaiige en vervuilende vliegtuigen -> 3.vliegbelasting (2021)

Moties Tweede Kamer en Toezeggingen

Moties	Onderwerp
11141 34550-XII-31 motie Dijkstra: voorkomen van stapeling van financiële maatregelen	Beprijzing luchtvaart
11362 31936-454 inventariseren welke investeringen hybride en elektrisch vliegen ruim baan te geven zodat Nederland vanaf 2025	Electrisch vliegen
11405 31936-476 EU-implementatie CORSIA vast te blijven houden aan de Europese duurzaamheidseisen voor biobrandstoffen (RED)	CORSIA en inzet duurzame biobrandstoffen
11406 31936-469 bij Europese gesprekken over belastingen op luchtvaart internationaal én nationaal de inzet van biokerosine voor de luchtvaart te stimuleren,	Europese luchtvaartbelasting en inzet duurzame biobrandstoffen
11407 31936-471 overige ministeries gaan participeren in het Corporate Biofuel Programme	Stimuleren vraag naar biobrandstoffen
11408 31936-472 na inwerkingtreding van CORSIA, in geval een andere ICAO-lidstaat aantoonbaar (delen van) de afspraken niet nakomt, aankarten in de council, de raad, van ICAO	Naleving CORSIA

Moties Tweede Kamer en Toezeggingen

Moties	Onderwerp
11413: 29665-305 verzoekt de regering om, in de Luchtvaartnota 2040 alle klimaateffecten van de luchtvaart op te nemen, waaronder de totale CO2-uitstoot, ook buiten de luchthaven	Klimaateffecten
11454: 31936-498 biokerosine op Schiphol beschikbaar vanaf uiterlijk 2022 Luchtvaartnota 2020–2050 de ambitie synthetische kerosine concurrerend maken en hiertoe in gesprek te gaan met potentiële private partners en ngo's.	Biobrandstofbeschikbaarheid SPL en synthetische kerosine
12654/12828: de Kamer zal in de loop van 2018 worden geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van verduurzaming van de luchtvaartsector	Voortgangsrapportage
12830: De Kamer zal (in de brief over verduurzaming van de luchtvaart) worden geïnformeerd over de mogelijkheden voor het ministerie om elektrisch vliegen in te zetten voor functionele doeleinden	Electrisch vliegen

Moties Tweede Kamer en Toezeggingen

Moties	Onderwerp
12831: De Kamer zal worden geïnformeerd over de uitfasering van de meest vervuilende vliegtuigen (hoofdstuk 3)	Technologische vernieuwing modernisering vloot
Actieplan optimalisatie internationale treinreis: gezamenlijk actieplan incl comfort en toegankelijkheid van de internationale treinreis	Substitutie vliegtuig - trein
Verkennen spoordeal gecombineerde ticketverkoop NS en KLM	Substitutie vliegtuig - trein

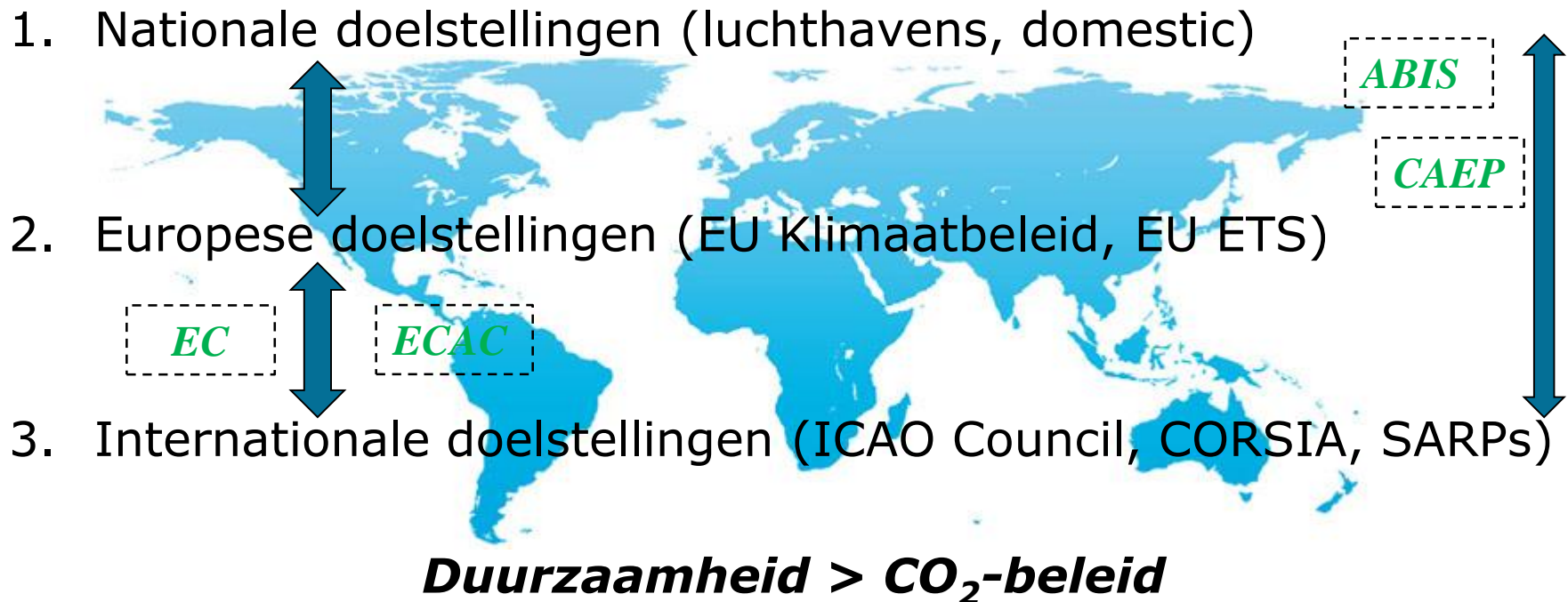

Inhoud

1. Politieke context
- 2. Nederlandse inzet**
3. Organisatie in het Haagsche
4. Vragen

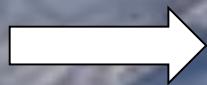
Inzet Nederland in kader duurzame luchtvaart

Nationaal: Handelingsperspectieven

- **Ambitieniveau in EU en ICAO verhogen**
- **Duurzame innovatie (biokerosine, elektrisch vliegen) (CO2)**
- **Vliegbelasting (Europees/nationaal)**
- **Weren van lawaaiige/vervuilende vliegtuigen (CO2, geluid, PM)**
- **Verbeteringen aan operatie / luchtruim (CO2, geluid)**
- **Modal shift (trein als substituut) (CO2)**
- **Lokaal rondom luchthavens (circulaire economie, logistiek)**

Luchtvaarttafel en werkgroepen

Luchtvaart Tafel – stand van zaken

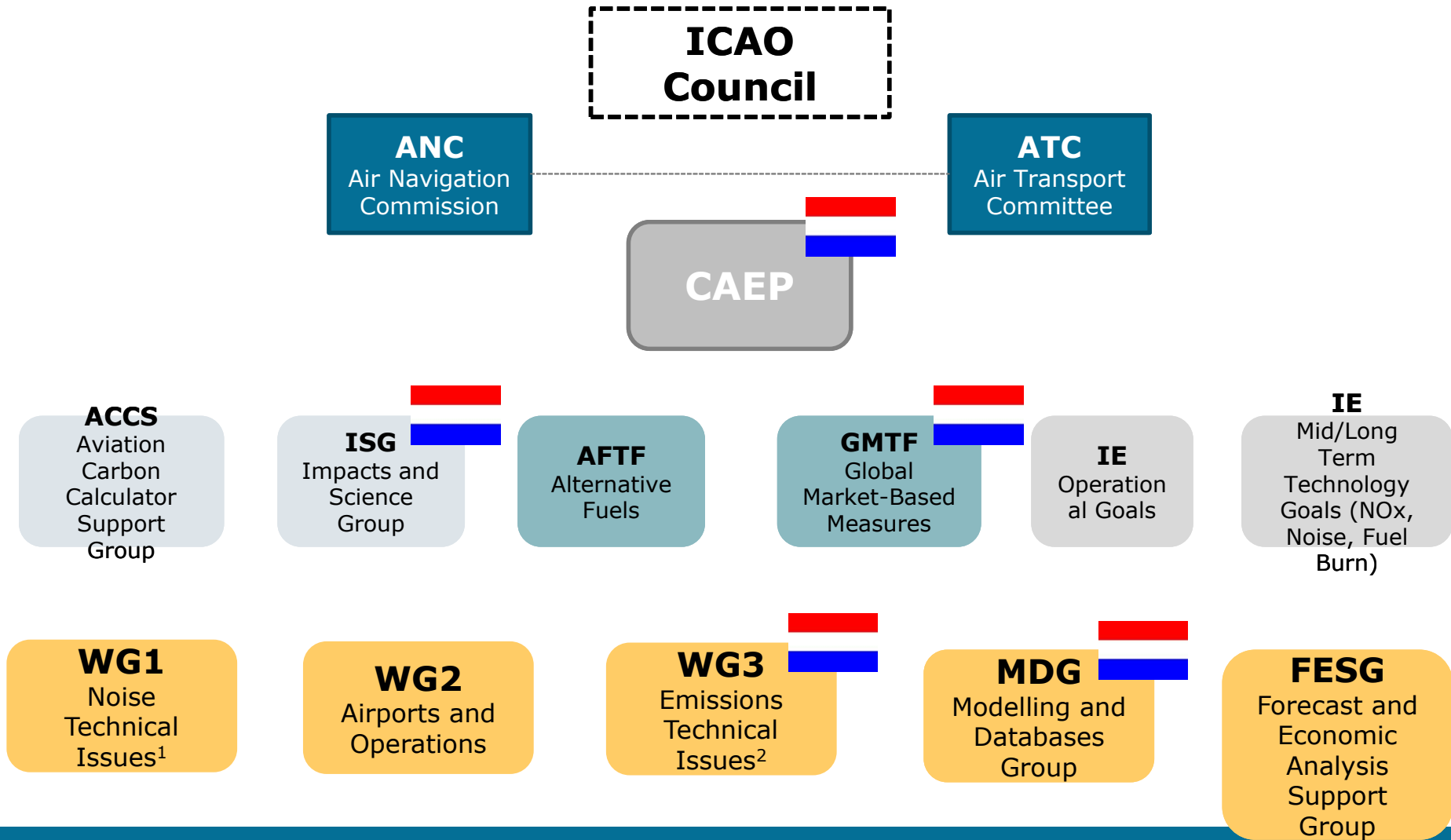
- Werkgroepen
 1. Doelstelling
 2. Bewustwording
 3. Duurzaamheidsfonds
 4. Duurzame brandstoffen
 5. Hybride/ elektrisch vliegen
 6. Vlootvernieuwing en retrofitting
- Functie: versnelling, focus en participatie
- Concretiseren luchtvaart in klimaatakkoord
- LuchtvaartTafel: 27 september en 20 november!

Europese inzet Duurzame Luchtvaart

- **EU COM (DG Move en DG Clima) - raads werkgroepen**
- **EASA (veiligheid en milieu) – State Letters, technische ondersteuning**
- **Eurocontrol (modellen, emissies) – state action plan**
- **European Civil Aviation Conference (44 landen)**
 - **European Aviation Environment Group (EAEG) (NL (co-)vz)**
 - **ICAO/CAEP voorbereiding**
 - **EU expertgroepen, Pool of Advisors**
 - **ECAC Environment Forum (NL (co-)vz)**

Inhoud

1. Politieke context
2. Nederlandse inzet
- 3. Organisatie in het Haagsche**
4. Vragen

Duurzame Luchtvaart in Den Haag

- **EZK:**
 - Klimaatbeleid (Parijs, klimaatakkoord en UNFCCC)
 - RVO: innovatie
- **MinFIN:** financiële maatregelen (vliegbelasting etc)
- **NEa** – administrator CO2-emissies
- **IenW:**
 - DGLM: Directie Luchtvaart (cluster DL, luchthavenontw)
 - DGMO:
 - Unit Innovatie
 - Directie Openbaar Vervoer en Spoor
 - Programmadirectie Duurzame Mobiliteit (incl. Klimaatakkoord)
 - DGMI
 - Directie Kennis, innovatie en Strategie

Het Cluster Duurzame Luchtvaart

MEDEWERKER	TAAKVELD
Michael LUNTER	Internationaal/coördinatie
Jeroen VAN BOCHOVE	Nationaal/coördinatie
Linda SIBBES	Energiedragers/CORSIA/EU ETS
Jeroen MUTSAERS	Nieuwe technologie/Luchtvaarttafel
Fedde RUIJL	Trainee - Luchtvaarttafel
Selahattin TOPAL	Trainee - EU ETS/vlootvernieuwing
Vera VAN LINT	Trainee - Substitutie vliegtuig-trein
Bart COSTER	Trainee - Vliegbelasting/Luchtvaarttafel
Johan TINTEL	(Bio)brandstoffen productiefaciliteit
Elisabeth VAN DER SMAN	Technische ondersteuning NLR

